

vsi razumnejši izmed njih želijo za spodnji Štajer posebno trgovsko in obrtno zbornico v Mariboru.

Slovensko društvo torej gotovo ustreže občinam željam, ako 28. t. m. sklene dotično prošnjo na državni zbor. Desterniški.

Gospodarske stvari.

Najboljša plemena sadja štajerskega.

II. Srčika, nemški russischer Glasapfel, je veliko okroglasto jabelko, proti muhi malo rebrasto, s širokimi čašnimi listki in kratkim debelim pecljnom. Koža je gladka, malo rudečkasta z zujavimi pikami in rijami. Meso je belo, prhko, malo sočno. Zori od decembra do junija ter jo trgovci čislajo.

Dielova maslenka, nemški Diels Butterbirne, je precej velika, izbočena, malo zvežnjena, gruška. Dolgi, sloki peclj stoji v globoki jamici. Koža je rapava, svetlo žolta, pogosto z rijami obrovljena. Meso je belo, nježno, dišavnega sladornega okusa. Drevo ni zbirčno, trepežno in prav rado rodi. Slavni Liegel priporoča Dielovo maslenko vsaditi, kder je na vrtu kaj prostora praznega.

Siva jesenska maslenka, nemški graue Herbst-Butterbirne ali Isambert, je velika gruška, časih vampašta, časih pa jajčasta. Zelena barva je prevlečena z rujavimi rijami, zmes so debele sive pike. Meso je nježno, sočno in sladornega okusa. Zori meseca oktobra in novembra. Namizni sadež prve vrste.

Kolomova maslenka, nemški Colomas Herbst-Butterbirne, je gruška srednje velikosti, podolgasta, jajčasta, s ploščatim omuhjem, koža sprva svetlozelena, pozneje rumena z rujavimi rijami, meso belo, jako sočno in dišavno. Zori sred oktobra in se ohrani 3 tedne; namizni sadež prve vrste.

Na gornjem Štajerskem in sploh v hribovskih legah pridelujejo le še rž in oves, kar tudi na sadjarstvo uplva. Sadjarji zasajajo torej zvečinoma le takšno sadovno drevje, ki daje veliko mošta, tolkle. Nekatere kraje varujejo predstoječe gore proti mrzlim vetrovom in v takšnih legah zorijo tudi boljše žlahtna plemena sadovna. Za takšne kraje priporočajo sledeča plemena, ki sploh rodijo za hladne, hribovske in planinske lege.

Šampanjski kosmač ali rejneta, nemški Marien-Apfel ali Glas Reinette. Jabelko je precej veliko, proti omuhju pločasto, zeleno-rumeno barve. Meso je belo, sočno in kiselatega okusa in se ohrani do binkošti. Mnogi ga zamenjajo z belim tafeljuom.

Nemški zlati pepinek, nemški deutscher Golpepping. Je majhno pločasto-okroglo jabelko, zlato-rumene barve z mnogimi pikami. Meso je

trdo in močno dišeče. Drevo obilno rodi. Sad treba pazno z drevesa zbirati. Zori od decembra da aprila.

Škarlatni kousinot, nemški Blutapfel. Sad ni vselej jednako velik. Podobe je okrogle proti muhi pomlajene. Kratki peclj stoji v široki in globoki jamici. Muha je sivo zelena in volnata. Barva je zelenkasta pa prevlečena s temno rudečico. Meso je rumeno belo, okus sladko-vinsk. Pozno zimsko jabelko pripada gospodarskim sadežem prve vrste.

Postrvka, nemški Forellenbirn, je srednje debelosti ter podobe svojo premenjava, navadno vendar je lepa in podolgovata gruška. Peclj je tenak, lesnat in tiči v sadeži. Koža je fina, sprva zelena, pozneje žolta, ob solučnej strani rudeča.

V senci nabajajoči se sadež dobi gosto rudečih peg, v katerih so videti sive pike, kakor pri postrvi. Meso je belo ko sneg, jako sočno, izvrstnega sladko-vinskega okusa. Na pritlikovec nasajeno drevo kaj obilno rodi. Knjiga „Illustr. Handbuch“ hvali to gruško nad vse druge, katere so od inod bili k nam zasadili.

V planinskih legah izbirajo za sadovnjake le prisojne kraje in rebra pa plemena, ki rano zorijo, na primer:

Beli astrakan, nemški Jakobi-Apfel, Butterapfel, je pravilno vzrasčeno jabelko srednje velikosti, uže avgusta zrelo. Koža je fina, gladka, svetlo-zelena, časih rudečkasta. Meso je prhko in sočno, sladko kiselatega okusa.

Nemška koza, Gaishirten-Birne ali Stuttgarter Gaishirtle, je majhna gruška, sprva svetlo-zelena, pozneje nekoliko rumenkasta, z rujavimi rijami in pikami. Meso je jako sočno in sladko. Zori meseca avgusta.

Opomnja uredništva: Dostavimo, da je izmed inozemskih tržišč za nas Štajerce najvažnejše ono v Berlinu. In tam povprašujejo najbolje po sledečih jabelčnih plemenih: žlahtni boršič (Borstorfer), rumeni zimski štetin (Stettin), mašanceljni in vsa plemena kosmačev ali rejnet.

Sejmi. 22. decembra Laško, 24. dec. Gradec, 27. dec. Vitanje, 28. dec. Straden, 29. dec. Orešje pri Brežicah, 2. jan. 1885 Buče, Gradec, Radgona.

Dopisi.

Od Nove cerkve. Strassburški kapitel in Nova cerkev) II. Da bi se združenje ali inkorporacija Novocerkevse fare s Strassburškim kapitelnom pospešila, pošljejo Strassburški kanoniki takoj po smrti že omenjenega župnika Konrada Gallenbergerja leta 1467 svojega prošta naravnost v Rim papeža Pavla II. prosit, da bi apostolsko pismo Pija II.

potrdili, ter naročili, da se sme sedaj izpraznjena Novocerkevška fara popolnoma vtelesiti („inkorporirati“) Strassburškemu kapitelnu, ki hoče vestno skrbeti za dušni blagor Novocerkevške fare.

Papež Pavel II. pošljejo leta 1467 posebno apostolsko pismo do tadanjega Krškega (stolnega) prošta Lovrenca (pl. Freiburgerja), v katerem mu naročujejo v njihovem imenu stvar do dobrega preiskati, in ako se proti takšnemu združenju nobeden ngovor, tudi nobeden zadržek ne najde — Novocerkevsko faro v papeževem imenu izročiti za vse večne čase Strassburškemu kapitelnu. To se je zgodilo dne 11. julija leta 1468. s posebnim pismom, ki se še v izvorniku nahaja.

Od tiste dôle (1468) bila je Novocerkevška fara vedno združena sê Strassburškim kapitelnom. Farni predstojniki pri Novi cerkvi imenovali se niso več župniki, ampak le „vikarji“, t. j. namestniki Strassburškega kapitelna. Nekaj časa nastavljali so na vsako tretje leto novega vikarja ali oskrbnika, pozneje pa so jih začeli nastavljati za vse žive dni. Prvi imenovali so se „začasni“ (temporanci), poslednji pa vikarji „za vselej“ (perpetui) Novocerkevška fara obsegala je takrat tudi vso Vojniško, skoraj vso Smartensko faro v Rožni dolini, vso Dobrnsko faro in več del Frankoljške in Sent-Joške fare. Da, še Črešnjice dobile so kos tedanje Novocerkevške fare.

Strassburški prošti, ki še sedaj nosijo škofovo kapo, imeli so nekako škofovo oblast nad to faro in njenimi dušnimi pastirji. Dajali in prikrajševali so jim iz lastne moči sodno oblast (jurisdiction), ter jih obiskovali in nadzorovali, kakor dandanes to opravljajo škofje, le birmovati niso smeli. Več kot 200 let sem nastavljali so tukajšnje vikarje za vselej, ki so, kolikor je znano, tudi vsi pri Novi cerkvi pokopani. Njih imena so: Simon plem. Kumberg (1656.—1670.), J. Andr. Schwarz (1670.—1684.), Ferdinand pl. Kilav (1684.—1712.), Karl Jože Rožman (1712.—1738.), Jan. Jož. Merše (1739. do 1781.), Jožef pl. Jakomini (1781.—1830.), Franc Ks. Križaj (1835.—1859.) in Franc Ser. Juvančič (1830.—1835. provizor, od 1859.—1884. pa vikarj za vselej). (Konec prihodnjič.)

Iz Lembaha (Bralno društvo.) vzbuja Slovence ob Dravi in v Pohorji k novemu življenju. Moške, fantji dobivajo časopisov, knjig za prebiranje, mlajši se urijo v lepem slovenskem petji, govori in podučuje se o sadjarstvu, in drugih gospodarskih strokah. Društvo mora uže vrlo delovati, ker je neka kukavica v „Marburgerci“ zakukala grdobno pesmico ter mu očita, kako da ni lepo, da se shajajo kmetje z doktorji, direktorji, učitelji, duhovniki in drugimi omikanci. Bila bi menda rada, da bi se naši fantje naj preteпали, po krčmah razsajali,

kleli in po noči okoli divjali? Oj ko bi naši kmetje se tako zanimali za „Schulverein“ za „Baurverein“, kako bi jih Marburgerci hvalili: mariborski nemškutarji bi prišli kar plesat okoli njega, kakor Judje okolo zlatega teleta. No, sedaj pa jih slovensko lice našega društva jezi ter se porogljivo režijo, pa to nas nič ne plaši. Toda pomniti si hočemo zasramovanje v Marburgerci in jenim nemčurjem prilično zatrobiti, da jim bode šumelo žive dni po glavi in ušesih.

Od Pohorja ob Dravi. (Dve nezadovoljni srenji. — Šolske reči.) Srenjski zastop pri sv. Ožbaltu je prošnjo vložil c. kr. namestništvu v Gradci, naj ono blagovoli združeni občini Brezno-Šent-Ožbalt razpisati. Britko je pred tuji prag hoditi. Govori se, da namestavajo nemškutarji pri sv. Ožbaltu dvorazredno šolo staviti, katera bi samo kakih 8000 fl. stala. Ubogi kmet, nemškutarji mu kožo derejo brez noža! Da jim kmetje jezik zavežejo, prosijo za poludnevno poučevanje. Da je velika šola tam vendar tako potrebna, kakor peto kolo pri vozu, se iz tega razvidi: V šolskem zapisniku je otrok 143, izmed teh jih 32 ne obiskuje, ker so premali ali že prestari. V tuje fare jih je odvandralo 16. Eden je gluhi in mutasti ter so ga v Gradec vzeli v gluhonemo šolo. Eden je na pol gluhi in jeeljavec. Štirje nepostavno v šolo hodijo, so iz tujih far, in imajo v domačo šolo ravno tako daleč kakor v našo. Dva pa sta na hrani pri sv. Ožbaltu. Prvi je iz Kaple doma, pa nikjer ne služi. Čemu tam stisko dela? Drugi je od sv. Lovrenca, kjer je bil menda v drugem ali v tretjem razredu, in se je tako vrlo učil, da je tukaj v prvi razred prišel. Torej ostane od 143 samo 83 pa le nekdo zmiraj v Maribor brbrat hodi, da je deci pretesno v šoli. (Dalje prihodnjič.)

Od Selnice ob Dravi. (Požar.) Poleg drugih nezgod, ki nas zadevajo, nas še strašna sila ognja na beraško palico spravlja. Pri štirih posestnikih naše župnije je sovražna roka 15. t. m. okoli tretje ure po polnoči ogenj zatrosila. Nesrečneži so Žavčar Blaž vulgo Lipuš in Pungert Peter vulgo Blečič, kterima je vse pogorelo in potem gospa Maria Feldbaher in Juri Hausenbah vulgo Kure, kterima je ogenj štale s vso krmo pokončal. Zadnji je uže pred dvema letoma celo pogorel. Razven ozira na to, kam nas brezvera vodi, se tukaj vsak povprašuje, kako je to mogoče, da več ljudi iz Selnice mnogo poprej peš na pomoč priteče, kakor so naši gospodje po ravni glavni cesti tje brizgalnico spravili zamogli!

Iz Slov. Bistrice. (Strašen požar) je do dveh posestnikov v največjo nesrečo pahnil cele Trnovce v Črešnovskej fari, v noči 8. decembra t. l. Pogorelo je 9 kmetij z vsemi pridelki in nekoliko z živino vred in eden fant, več ljudij je opečenih. Jug je tako vlekel, da je v

par minutah vsa ves bila v ognju. Ljudje so iz postelj bežali bosí, gologlavi, brez obleke. Kar ni dobilo prenočišča pri dveh ostalih kmetih, to je tavaló v sosedne vesi. Zavarovanih je 5, 4 pa so zamudili plačati premije. Revščina je velika, siromaki so sredi zime brez strehe, brez živeža, brez obleke. Krščanska ljubezen kliče glasno na pomoč revam. Slov. bistriški dekan, č. g. Hajšek, se 14. t. m. s prižnice za Trnovske pogorelce prosili in precej nabrali pomoči. meščani so obleke in živeža poslali, občina Črešnovica je 50 fl. razdelila, a še je premalo. Prosimo torej, naj se usmili in pomaga, kdor zamore.

Lovro Stepišnik.

Dostavek uredništva: Čg. Gašpar Cenc, župnik v Črešnovcah (pošta Windisch-Feistritz) sprejemajo darove in jih takoj razdelijo. Tudi naše uredništvo in opravništvo sprejme denarne miloščine ter jih odpošlje takoj č. g. župniku, imena p. n. dariteljev pa objavi.

Od Save. Posojilnico v Krškem se je v 1. občnem zboru 7. t. m. vendar posrečilo ustanoviti. Pri nas so bile radi tega težave, ker je malo premožnih ljudi, malo domoljubov, še manj bogatinov — prav veliko pa nevednih in revnih ljudi. Vendar je došlo k zborovanju v nedeljo blizu 40 ljudi raznega stanú in raznega materijelnega stanja. Med navzočnimi je bilo pa nekaj inteligentnih in imovitih ljudi, n. pr. okrajni glavar g. Weiglein, komisar g. Čop, vikar Knavr, meščani Gregorič, Jugovec, Rupert itd. Zbor je pričel s kratkim nagovorom in podukom g. Lapajne, ki je bil od zbranih tudi za predsednika pri zboru izvoljen. Zapisnikarja sta bila učitelja gg. Seidl in Cepuder. Pravila so se 2 uri pretresovala. Sprejela se je neomejena zaveza. Vstopnina določila se je na 1 glđ. Deleži bodo znašali po 12 glđ., katere je mogoče plačati tudi v dveh letih, po 50 kr. na mesec. Obresti se bodo računili od 4 do 6%. Društvena pravila je koj podpisalo 14 udov, več imovitih in veljavnih ter vzelo 69 deležev. Drugi udje so že deloma pismeno ali ustno pristop k zadrugi obljubili. Od 69 oddanih glasov so bili v načelstvo voljeni gg.: V. Pfeifer (68 gl.), A. Jugovec (58 gl.), J. Pfeifer (58), J. Lapajne (58) in J. Knas (35 gl.). Od 60 oddanih glasov so dobili pri volitvi v nadzorstvo gg.: Feliks Lenk (60), A. Janež (40) in F. Seidl (34 glasov).

Iz Ljutomerske okolice. (Preširnova svečanost), ki jo je napravila ljutomerska čitalnica v nedeljo dne 14. t. m., se je prav dobro obnesla. Vdeležitev tudi od strani kmetov iz okolice je bila jako obilna; tako je prav. Slavnostni govor g. Josipa F. . . . a je poslušalce za ljubezen do domovine jako navdušil. Tudi pevsko društvo, čeravno še mlado, nas je nepričakovano z lepimi pesmami razveselilo, tako, da se jih je več ponavljalo. Posebno prav lepa

prikazen napredka je, da celo naši kmečki mladenci se poprijemajo krasnega slovenskega petja. Res dobro znamenje za naš narod, ako se tudi kmet poprime krasoumnosti. Čem več bude omika in olikanost med kmeti napredovala, tem več bude naše ljudstvo postalo zavedno svoje veljave in moči; tem hitreje spremine razlika med kmetom in meščanom, in tem hitreje se poravnajo vse steze. Časi se res spreminjajo, kakor una „Staročeska“ pravi, in sicer na boljše. To naj si zapomnijo naši nasprotniki, ki še zmiraj smatrajo slovenskega kmeta za kako nižejšo stvar. Upamo, da ljutomerska čitalnica večkrat napravi take zabave J. . .

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Iz državnega zbora poizvemo, da precej preneha pobiranje novincev vojaških iz 4. starostnega razreda. Dobro, saj nekaj tolažbe sredi tolikih bremen, katerih nam nalagajo evropske mirovne razmere sredi strahovitega orožanja. Hrvatski poslanci so zahtevali, naj se izjemni stan v Bokah odpravi, ker ga ni treba. Niso bili uslišani, zoper nje glasovali so tudi slovenski poslanci, kar jim Hrvati gotovo zamerijo. — Česka zemljišna kreditna banka prišla je judom v kremplje in je uničena, česar se nemški liberalci silno veselijo. No, in to vsakemu razumniku lahko pokaže, kdo da je ta polom iztuhtal. Le z Judi se naj Slovani ne pečajo, pustijo jih naj Nemcem, Madjarom in Italijanom. — Na ministra Konrada je se moralo uže precej vplivati, da je Šumana imenoval za ravnatelja ljubljanskej gimnaziji, Smoleja pa za nadzornika srednjim šolam — Česki rodoljubi po vseh svojih mestih vrolo kupujejo loterijske srečke Narodnega doma v Ljubljani, kar nas Slovence jako tolaži. — V Celovci vršila se je velika pravda zoper anarhiste ali „krvnike“. Obsojen pa je bil samo krojač Železnikar na 8 let v ječo zaradi veleizdajstva in kaljenja miru. Prišlo je mnogo žalostnega na dan, ki priča zopet, da človek brez vere strašno zajde; ti anarhisti so nameravali z dinamitom vse pokončati in ubogim ljudem z nasilstvom pomagati. — Ves svet se čudi izrednej surovosti nemških dijakov, ki na primer v Gradci, še bolje pa na Dunaji grdo pijančevajo, divjajo in se pretepavajo hujše od najsurovejših vaških ponočnjakov. Da so temu večinoma neki profesorji krivi, na to pa nihče ne misli. Škoda za ubogo zapeljano mladino. — Novi knezoškof ljubljanski je napravil ugoden utis na svoje ovčice, posebno na duhovnike, katere je, zapustivši za trenutek sijajno gospodo pri glavnem obedu, počastil s svojo navzočnostjo in govorom v semenišči k obedu zbrane; za